

Bijlage 1: input werkgroepen

De basis voor het eindresultaat is gelegd door de drie werkgroepen Wonen, Werken en Leven. Deze bijlage bevat hun integrale bijdrage. Teven is hier toegevoegd de opbrengst van een toekomstgesprek met jongeren, dat in het kader van het project JONG heeft plaatsgevonden.

Werken in Oosterhout

Inleiding

In de negentiende eeuw was de werkgelegenheid in Oosterhout nog vooral lokaal georiënteerd. De lokale industrie bestond onder andere uit leerlooierijen, schoenenindustrie, tabaksfabrieken en snoep- en koekfabrieken. In het begin van de twintigste eeuw ontwikkelde de industrie zich in Oosterhout en kwam Oosterhout op de kaart als 'betonstad' de betonindustrie nam toen een belangrijke plaats in en zorgde voor veel werkgelegenheid. Na de Tweede Wereldoorlog maakte de Oosterhoutse industrie een forse groei door als gevolg van investeringen die werden gedaan in bedrijventerreinen, huisvesting en voorzieningen. Er ontstond ook een steeds grotere variëteit in soorten werkgelegenheid in Oosterhout.

Voor veel bedrijven was Oosterhout een gunstige vestigingsplaats als gevolg van haar gunstige ligging aan de snelwegen A27 en A59, bereikbaarheid via het water en de aanwezigheid van goederenspoor. Mede hierdoor ontwikkelde Oosterhout zich tot een logistieke hotspot.

Door de ontwikkelingen van de afgelopen decennia heeft Oosterhout zich ontwikkeld tot een gemeente met een grote verscheidenheid aan werkgelegenheid. Oosterhout telt ongeveer 4.500 bedrijven en opvallend hierbij is dat er weinig hele grote werkgevers zijn. Er zijn slechts 10 werkgevers met meer dan 250 werknemers. Oosterhout is dan ook vooral een mkb-gemeente.

Een uitgebreid overzicht van de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Oosterhout is opgenomen in "De staat van Oosterhout". Het hoofdstuk "Werken in Oosterhout" noemt hierbij de volgende tien aandachtspunten:

- Versterken economisch profiel (branding)
- Bereikbaarheid Oosterhout op termijn
- Benutten potentie toerisme
- Innovatie in het bedrijfsleven
- Verduurzaming bedrijven
- Op peil houden bedrijventerreinen
- Bereikbaarheid bedrijventerreinen, met name per openbaar vervoer
- Krimpende potentiële beroepsbevolking
- Mismatch arbeidsmarkt
- Aantrekken goed geschoold personeel

Deze tien aandachtspunten zijn mede als leidraad gebruikt bij de beantwoording van de vraag: "waar staat Oosterhout in 2030 met de werkgelegenheid en wat is er voor nodig om dat te bereiken?"

Werken in Oosterhout in 2030

Ook in 2030 wil Oosterhout een gemeente zijn die werkgelegenheid biedt aan grote groepen mensen. De huidige variëteit aan werkgelegenheid zal ook in de toekomst in Oosterhout aanwezig zijn. Het grote aantal bedrijven en de verscheidenheid aan soorten werkgelegenheid uit verschillende sectoren heeft als voordeel dat de kwetsbaarheid van de lokale economie kleiner is. Oosterhout is namelijk niet afhankelijk van de economische ontwikkelingen in een specifieke sector.

Technologische ontwikkelingen

De technologische ontwikkelingen zijn van grote invloed op de werkgelegenheid. Door deze ontwikkelingen, zoals automatisering en robotisering, verandert de aard van veel werkzaamheden. Hierdoor wijzigen ook de vaardigheden, die een werknemer moet bezitten om het werk te kunnen doen. Verder betekent dit ook dat sommige vormen van

werkgelegenheid verdwijnen terwijl er weer nieuwe vormen ontstaan. Er zullen in 2030 banen zijn die we ons nu nog niet voor kunnen stellen.

Dit betekent dat werkgevers op zoek moeten naar werknemers met andere opleidingen en andere vaardigheden. Voor alle partijen die betrokken zijn op de arbeidsmarkt vraagt het om tijdig en in voldoende mate in te spelen op deze ontwikkelingen. Het onderwijs zal zich moeten richten op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt, werkgevers zullen het huidige personeel mee moeten laten gaan in deze ontwikkelingen en van werknemers vraagt het continu aandacht voor scholing en deskundigheidsbevordering.

Naast het feit dat de technologische ontwikkelingen van invloed zijn op het soort werk dat er in 2030 is, heeft dit ook invloed op de plaats van het werk. Steeds meer werkzaamheden kunnen plaats-onafhankelijk worden verricht. Naast plaats-onafhankelijk kunnen veel werkzaamheden ook tijd-onafhankelijk worden verricht. De scheiding tussen werk en privé blijft echter een belangrijk aspect. Het besef is inmiddels ontstaan dat wanneer deze scheiding onvoldoende wordt geborgd dit leidt tot vermindering van productiviteit en kwaliteit en het leidt tot gezondheidsrisico's.

Een ander belangrijk gevolg van de technologische ontwikkelingen is de bereikbaarheid. Op dit moment staan we met zijn allen in de file tijdens de ochtend- en de avondspits. De technologische ontwikkelingen zullen er toe leiden dat de bereikbaarheid verbetert. In de eerste plaats door het hiervoor al genoemde feit dat steeds meer werkzaamheden plaats- (en tijd-) onafhankelijk verricht kunnen worden. In de tweede plaats zal de technologie er toe leiden dat de huidige capaciteit van de infrastructuur aanmerkelijk vergroot kan worden. Snelwegen kunnen meer voertuigen verwerken en geavanceerde veiligheidssystemen zorgen er voor dat er minder ongelukken gebeuren die tot vertragingen leiden. Ook de capaciteit en flexibiliteit van het openbaar vervoer is in 2030 aanmerkelijk groter. Door meer geavanceerde openbaar vervoersystemen, waarbij er steeds meer individueel maatwerk mogelijk is, worden ook bedrijventerreinen steeds beter bereikbaar met het openbaar vervoer.

Ontwikkelingen sectoren

Zoals hiervoor al is aangegeven kent Oosterhout ook in 2030 een grote diversiteit in werkgelegenheid. Zonder sectoren die hier niet genoemd worden tekort te willen doen, wordt hier ingegaan op de ontwikkelingen in een aantal sectoren.

Sector transport en logistiek

De sector transport en logistiek is een van de sectoren die door de technologie een metamorfose ondergaat. Van oorsprong was dit een sector met veel fysiek werk. Met laad- en loswerkzaamheden, sorteren en verdelen van goederen en het vervoer hiervan. De sector ontwikkelt zich steeds meer tot een hightech sector. In 2030 zijn distributiecentra voor een groot deel volledig geautomatiseerd met robots die de goederen verzamelen, zelfrijdende voertuigen binnen het distributiecentrum en automatische laad- en losplaatsen. Ook het vervoer gaat steeds meer automatisch. De zelfrijdende vrachtwagen heeft in 2030 geen chauffeur meer aan boord, maar een controleur. Doordat de zelfrijdende vrachtwagen over geavanceerde veiligheidssystemen beschikt worden de risico's kleiner. Het aantal ongevallen zal afnemen en daarnaast kunnen wegen beter worden benut en wordt hierdoor de wegcapaciteit vergroot. Dit betekent ook minder tijdverlies in de transportsector, omdat files en vertragingen aanmerkelijk minder zijn.

Ook voor de pakketdiensten geldt dat de bezorging van pakketten in 2030 anders zal zijn. Het aantal bestelbusjes dat pakketten bezorgd is aanmerkelijk minder omdat een groot deel van de pakketbezorging gedaan wordt door drones. De zelfrijdende voertuigen die nog wel ingezet worden voor pakketbezorging rijden op elektriciteit.

Het echte fysieke werk zal in de sector transport en logistiek in de loop van de jaren afnemen, maar zal nooit helemaal verdwijnen. De sector zal dus ook werknemers nodig blijven houden die dit werk verrichten. Daarnaast zal de sector echter ook steeds meer werknemers nodig

hebben die de technische systemen kunnen bedienen en onderhouden. Voor deze laatste groep zal er een onderscheid zijn tussen reguliere werknemers, die in dienst zijn bij de werkgever en die opgeleid moeten worden voor de bedrijfsspecifieke processen, en de specialisten die voor specifieke onderdelen worden ingehuurd.

Sector voedingsmiddelenindustrie

Dit is een sector die van oudsher een belangrijk plaats inneemt in Oosterhout. Ook in 2030 is dit in Oosterhout een sector die van belang is. Het is een sector waarmee Oosterhout zich kan onderscheiden van veel vergelijkbare middelgrote gemeenten: "Oosterhout als foodstad". Ook in deze sector zien we toenemende automatisering en robotisering. Naast het feit dat dit van belang is om de productie efficiënt te kunnen laten verlopen, is het ook van belang om te kunnen voldoen aan de steeds strenger worden eisen die gesteld worden aan de hygiëne tijdens het productieproces.

De sector is continu bezig met productontwikkeling en –vernieuwing. Dit is van belang omdat de eisen en wensen van de consument veranderen. Deze productontwikkeling biedt dan ook grote kansen aan bedrijven in deze sector en hiermee ook voor de economische ontwikkeling van Oosterhout.

Sector Zorg en Welzijn

Oosterhout is een vergrijzende gemeente. Het aantal ouderen neemt toe en hiermee ook de vraag naar zorg- en welzijnsdiensten door deze groep. De sector Zorg en Welzijn biedt dan ook een grote werkgelegenheid. Evenals in andere sectoren geldt echter ook voor deze sector dat het werk verandert onder invloed van automatisering en robotisering. In 2030 zijn de robotstofzuigers inmiddels zo doorontwikkeld dat een oudere voor dit werk geen hulp meer nodig heeft. Ook voor andere zaken geldt dat de technologie bepaalde werkzaamheden overbodig maakt. Zo kunnen maaltijden via de inzet van drones of robots worden bezorgd en houdt de interactieve koelkast de houdbaarheid van producten in de gaten.

E-health is ook zo ver ontwikkeld dat een deel van de medische controles op afstand gedaan kan worden. Bloeddruk en bloedwaardemeting gebeuren automatisch met een geïmplanteerde chip en de resultaten worden automatisch via een beveiligde omgeving naar de medisch specialist gestuurd.

De winst die geboekt kan worden door de automatisering van het zorgaspect wordt ingezet om een ander belangrijk probleem van ouderen op te lossen: 'de eenzaamheid'. Meer menselijk contact zowel persoonlijk als op afstand via beeldcontact. De hulp bij het huishouden van nu wordt steeds meer ingezet als welzijnswerker die ingezet wordt om de eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan.

Sector Toerisme en Leisure

Mensen hebben meer vrije tijd en een deel van hen wil in deze vrije tijd zoveel mogelijk unieke belevenissen meemaken. De sector Toerisme en Leisure ontwikkelt zich dan ook steeds meer tot een belangrijke economische sector die zich mede richt op deze unieke belevingen. Er zijn verschillende doelgroepen te benoemen waarop deze sector zich kan richten. Zoals het gehele economisch landschap in Oosterhout gevarieerd is, geldt ook van de sector Toerisme en Leisure dat Oosterhout zich niet focust op een bepaalde groep, maar kiest voor een mix.

Voor de toeristen die geïnteresseerd zijn in cultuur en historie heeft Oosterhout met de Heilige Driehoek iets unieks op haar grondgebied. In 2030 is dit ook een belangrijke trekpleister vooral van de Aziatische toeristen die op hun rondreis ook Oosterhout aandoen. Niet alleen voor een rondleiding bij de Heilige Driehoek, maar ook om na hun bezoek aan het Rijksmuseum te zien waar de kan van het 'Melkmeisje van Vermeer' vandaan komt. De replica's van de kan worden dan ook in grote aantallen verkocht aan de toeristen.

Voor de gezinnen met kinderen is Oosterhout een goede uitvalsbasis voor een bezoek aan de Efteling. Daarnaast biedt Oosterhout bossen en heeft het met waterparadijs en wellnesscentrum "De Warande" een trekpleister. Het biedt in 2030 niet alleen zwemmen, zoals dit bij de opening van de vernieuwde Warande was, maar een compleet pakket aan water-entertainment en wellness voor het hele gezin. Daarnaast heeft "De Warande" nog extra grote naamsbekendheid gekregen door het feit dat er regelmatig belangrijke zwem- en waterpolowedstrijden zijn.

Voor de actieve recreant staat Oosterhout op de kaart om haar uitgebreide bossen met wandel- en fietsrouten en als belangrijk mountainbikegebied. Met drie golfbanen in de directe omgeving scoort Oosterhout ook goed bij dit type recreant.

De regio West-Brabant heeft zich op de kaart gezet als wielercentrum van Nederland, waarbij Oosterhout zich profileert met de mountainbike mogelijkheden. Ook voor andere actieve recreanten heeft Oosterhout goede voorzieningen. Voor een belangrijk deel wordt het Oosterhoutse bosgebied hiervoor benut. Oosterhout is er hierbij in geslaagd om een goede balans te vinden tussen het sportieve en recreatieve gebruik en de zorg voor de natuur.

Het watertoerisme in Oosterhout heeft zich ook verder ontwikkeld. De ontwikkeling van de Zwaaijkomp met de uitbreiding van de jachthaven heeft hieraan een belangrijke impuls gegeven. Oosterhout heeft zich hiermee op de kaart gezet bij de waterrecreant.

In 2030 heeft Oosterhout een aantrekkelijk centrum met goede horeca. Met de Markt en de Heuvel heeft Oosterhout twee gezellige pleinen die veel mensen trekken, zowel toeristen als Oosterhouters en mensen uit de directe omgeving. Voor wat betreft de 'eetcultuur' zijn er grofweg twee sporen. Het ene spoor is het eten in een restaurant waar men met elkaar gezellig een avond aan tafel zit. Het tweede spoor is meer het gemakseten, het afhalen om thuis te eten maar nog meer het bestellen van een maaltijd die via een drone bij je thuis wordt bezorgd.

Voor wat betreft het promoten van de toeristische mogelijkheden trekt Oosterhout samen op met de regio. De regio heeft de toerist veel te bieden. De Baronie is uitermate geschikt als uitvalsbasis voor de toerist. Het ligt centraal tussen toeristensteden als Amsterdam, Antwerpen, Brussel en Den Haag, ligt dicht bij De Efteling en De Biesbosch, maar heeft zelf ook veel te bieden met de historische stad Breda, de Heilige Driehoek in Oosterhout en uitgestrekt bosgebieden.

Ontwikkeling van bereikbaarheid

De technologische ontwikkelingen hebben een positief effect gehad op de bereikbaarheid. De zelfrijdende auto met uitgebreide veiligheidssystemen heeft de bereikbaarheid en veiligheid sterk verbeterd. Daarnaast hebben ook het meer plaats- en tijdonafhankelijk werken er toe geleid dat verkeersstromen zijn verminderd en meer zijn verspreid.

De verbindingen van Oosterhout met steden als Breda en Tilburg zijn door nieuwe, snelle en slimme vormen van openbaar vervoer zeer goed. Hierbij zorgen kleinschalige maatwerkvormen van openbaar vervoer voor een grote mate van flexibiliteit voor de gebruikers. Door deze ontwikkeling zijn bedrijventerreinen ook beter met openbaar vervoer bereikbaar geworden.

Ook de snelwegfietspaden naar onder andere Breda en Tilburg in combinatie met de verdere opmars van de elektrische fiets hebben geleid tot een verandering van verkeersstromen.

Door deze ontwikkelingen is er slechts zeer incidenteel nog sprake van tijdverlies als gevolg van verkeersopstoppen.

Situatie arbeidsmarkt en gevolgen

Door automatisering en robotisering verdwijnen er banen, maar ontstaan er ook weer nieuwe banen. Voor een aantal van deze nieuwe banen geldt dat we ons nu nog niet voor kunnen stellen wat voor banen dit zijn. In 2030 zullen er banen van zijn waar we nu nog geen idee

van hebben. Dit betekent dat alle participanten op de arbeidsmarkt continu alert moeten zijn op de ontwikkelingen en hierop snel moeten inspelen.

In 2030 hebben sommige sectoren te maken met een krapte op de arbeidsmarkt. Veel werknemers zijn de afgelopen jaren met pensioen gegaan. Het aantal jongeren dat de vrijkomende plaatsen kan opvullen is in verhouding beperkt. Jongeren hebben hierdoor wat te kiezen en werkgevers moeten proberen deze jongeren aan zich te binden. In de voorfase gebeurt dit doordat werkgevers nauwe contacten hebben met het onderwijs en hierdoor jongeren in een vroegtijdig stadium enthousiasmeren voor het werk in een bepaalde sector onder andere door het aanbieden van stages. De Oosterhoutse werkgevers zijn er in 2030 goed in geslaagd om deze contacten met het onderwijs te leggen. Er is een goede samenwerking tussen de drie O's (ondernemers, onderwijs, overheid). Dit resulteert er ook in dat steeds meer werknemers met een arbeidsbeperking met ondersteuning vanuit de gemeente een plaats op de arbeidsmarkt vinden.

Voor de groep werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt hebben de technologische ontwikkelingen verschillende effecten. Aan de ene kant verdwijnt er werk door automatisering en robotisering. Hier staat echter tegenover dat werkzaamheden die in het verleden te ingewikkeld waren voor deze groep, weer bereikbaar worden door de technologische ondersteuning die geboden wordt bij het verrichten van de werkzaamheden.

De (arbeids)participatie van de groep aan de onderkant van de arbeidsmarkt is in 2030 echter ook nog een van de belangrijke sociale uitdagingen. Steeds meer wordt ingezet op het aanbieden van de zogenaamde 'basisbaan' aan deze groep. Binnen deze basisbaan worden maatschappelijk nuttige werkzaamheden verricht.

De uitstroom uit het arbeidsproces van de ouderen kan niet volledig opgevangen worden door de instroom van jongeren en al in Nederland gevestigde vluchtelingen. Dit betekent dat er ook nog steeds vraag is naar arbeidsmigranten. Omdat ook de landen in Midden- en Oost-Europa economische groei doormaken wordt het ook steeds moeilijker om deze groep te bewegen hier te kunnen werken. De arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa zijn inmiddels opgevolgd door andere groepen arbeidsmigranten, die vooral afkomstig zijn uit Afrikaanse landen. Voor deze groep arbeidsmigranten is goede en goedkope huisvesting beschikbaar.

Grofweg zien we in 2030 de volgende groepen werknemers:

- De werknemer in vaste dienst bij een onderneming die het reguliere werk verrichten
Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is het voor werkgevers van belang deze groep aan zich te binden. Hiervoor moet een werkgever goede faciliteiten en secundaire arbeidsvoorwaarden bieden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om goede ontwikkelmogelijkheden voor werknemers en een goede balans tussen werk en privé.
- Een flexibele schil van uitzend- en detachingskrachten
Bedrijven hebben te maken met pieken in de hoeveelheid werk. Deze pieken worden opgevangen met tijdelijke inhuur. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt bundelen werkgevers in Oosterhout hun krachten door het gezamenlijk vormgeven van een arbeidspool. Via deze arbeidspool krijgen werknemers de zekerheid dat er altijd werk beschikbaar voor hen is en krijgen werkgevers de zekerheid dat ze bij pieken de beschikking hebben over gekwalificeerd personeel.
- Specialististen die voor specifieke werkzaamheden worden ingehuurd
Dit betreft vooral de hoger opgeleide werknemers. Zij hebben er voor gekozen om te werken als ZZP-er en worden voor specialistisch werk tijdelijk ingehuurd.

Wonen vs. werken

Ook in 2030 is er sprake van een grote pendel van werknemers. Veel Oosterhouters werken buiten Oosterhout en veel werk bij Oosterhoutse bedrijven worden gedaan door werknemers van buiten Oosterhout. Het woon-werkverkeer is in 2030 minder problematisch dan het in 2018 was. Door zelfrijdende auto's en de veiligheidssystemen is de capaciteit van wegen aanmerkelijk vergroot waardoor het aantal files en ongevallen drastisch is teruggelopen. Daarnaast zijn er slimme openbaar vervoerssystemen met maatwerkoplossingen waardoor

ook bedrijventerreinen bereikbaar zijn met openbaar vervoer en meer mensen gebruik maken van openbaar vervoer.

Tenslotte speelt het feit dat werkzaamheden steeds meer plaats- en tijdonafhankelijk worden een grote rol. Hierdoor is er voor veel werkzaamheden geen aanleiding meer op dicht bij het bedrijf waarvoor je werkt te wonen.

Voor de categorie (tijdelijke) arbeidsmigranten geldt in het algemeen wel dat er huisvesting geregeld wordt dicht bij het werk. In 2030 kent ook Oosterhout een wooncomplex met woonunits voor deze groep werknemers. Hiermee wordt aan de groep arbeidsmigranten goedkope tijdelijke huisvesting geboden.

Duurzaamheid

In 2030 staat duurzaamheid hoog op de agenda zowel voor de burger als het bedrijfsleven. We zijn inmiddels afgestapt van het gebruik van aardgas en dit betekent dat veel bedrijven investering hebben moeten doen in energievoorzieningen. Wind-, zonne-energie en aardwarmte zijn belangrijke energiebronnen. Voor het autoverkeer geldt dat elektriciteit de norm is. Een groot deel van het wegennet is ook in staat om zonne-energie direct om te zetten in elektriciteit die direct gebruikt kan worden door het verkeer dat van deze weg gebruik maakt.

Burgers verlangen ook steeds meer dat bedrijven duurzaamheid hoog in het vaandel hebben. Het gaat dan niet alleen om het gebruik van schone energie maar ook om de mogelijkheid tot hergebruik van grondstoffen.

De aandacht voor duurzaamheid biedt ook kansen voor nieuwe bedrijvigheid. Het aantal bedrijven dat zich op deze markt richt is toegenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om bedrijven die zich richten op hergebruik van grondstoffen, slimme energiebesparende oplossingen en vernieuwende energievormen.

Conclusie over werken in Oosterhout in 2030

In 2030 biedt Oosterhout veel werkgelegenheid aan mensen in Oosterhout en daarbuiten. Daarnaast vinden veel Oosterhouters hun werk bij organisaties buiten Oosterhout.

De verscheidenheid aan werk in Oosterhout is groot. Er is geen sector die er uit springt. Oosterhout kenmerkt zich door een mix van bedrijven: verschillende sectoren, kleinschalige bedrijven en enkele grote werkgevers, werk op alle niveaus.

Door technologische ontwikkelingen ziet veel werk er in 2030 anders uit dan in 2018. Banen die er in 2018 nog wel waren zijn verdwenen en er is nieuw werk voor in de plaats gekomen.

Als gevolg van de uitstroom van veel ouderen is de arbeidsmarkt krap geworden. Werkgevers moeten alle zeilen bijzetten om (potentiële) werknemers aan zich te binden. Bedrijven werken ook steeds meer samen om hun sector aantrekkelijk te houden voor werknemers. Daarnaast is er een goede samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en gemeente. De gemeente speelt hierbij een belangrijke rol als verbinder tussen verschillende organisaties. Deze rol is vooral van belang vanwege het feit dat Oosterhout een MKB-gemeente is en het MKB niet altijd voldoende mogelijkheden heeft om zelf op zoek te gaan naar de verbindingen met andere organisaties.

Industrie is nog steeds belangrijk in Oosterhout. Productieprocessen worden hierbij wel steeds meer geautomatiseerd, maar de sector biedt nog steeds veel werkgelegenheid.

Ook de sector transport en logistiek is van belang in Oosterhout. Met name in deze sector hebben zich als gevolg van de technologische ontwikkelingen grote wijzigingen voorgedaan. De sector wordt steeds meer een hightech sector en we zien hier dan ook een grote verschuiving van werkzaamheden.

Oosterhout heeft zich steeds meer geprofileerd als foodstad. Hierbij zijn twee sectoren van belang. In de eerste plaats de voedingsmiddelenindustrie die Oosterhout heeft. Deze sector heeft zich met productvernieuwing goed op de kaart gezet en is een belangrijke bron van werkgelegenheid. Daarnaast is de horeca van belang voor Oosterhout. Met de restaurants die Oosterhout bezit komt het bourgondische karakter van de stad tot uitdrukking en de twee gezellige pleinen (Markt en Heuvel) trekken veel bezoekers.

De vergrijzing levert Oosterhout ook extra werkgelegenheid op. Voor de vitale oudere geldt dat deze actief wil blijven en hierdoor gebruik wil maken van verschillende voorzieningen. De minder vitale ouderen doen een groter beroep op zorg en welzijn. We zien hierbij overigens wel dat de technologische ontwikkelingen de zelfredzaamheid van deze groep heeft vergroot.

De sector die in 2030 het meest tot bloei is gekomen in Oosterhout is Toerisme en Leisure. Oosterhout heeft in 2030 veel te bieden aan toeristen. Dit geldt zowel voor de toerist die op zoek is naar het historische en culturele als de toerist die actief wil zijn. Ook de profilering van Oosterhout als foodstad heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van deze sector. Daarnaast profileert Oosterhout zich samen met de regio als belangrijke toeristische regio.

Kortom; in 2030 is Oosterhout een gemeente met een verscheidenheid aan werkgelegenheid op alle niveaus en in verschillende sectoren. Veel Oosterhouters vinden werk in hun eigen gemeente, maar daarnaast werkt het grootste deel van de beroepsbevolking buiten de eigen gemeente. Voor deze groep is Oosterhout een aantrekkelijk gemeente om te wonen, met een goed voorzieningenniveau en goede verbindingen met de regio. Voor degenen die buiten Oosterhout wonen, maar hier werken is Oosterhout een prettige werkgemeente met een goede bereikbaarheid van de bedrijven. Daarnaast biedt Oosterhout deze groep een voorzieningenniveau dat het aantrekkelijk maakt om ook buiten de werktijden naar Oosterhout te komen.

Wonen in Oosterhout in 2030

Een stad met voorzieningen, een sociale stad, een bereikbare stad, een groene stad en een stad met historie en karakter. Een stad met ruim voldoende voorzieningen voor iedereen. Met kerkdorpen die ieder ook een eigen karakter hebben. Waar voldoende ontwikkelingsmogelijkheden en draagvlak is voor voorzieningen als een basisschool, dorpshuis en sportverenigingen. En goede verbindingen met de stad Oosterhout.

Dát is Oosterhout, daar is het prettig wonen voor jong en oud. Het thema 'wonen in Oosterhout' is opgebouwd vanuit de sporen woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid, groen en openbare ruimte.

Toekomstbestendig Oosterhout; een evenwichtige en vitale bevolkingsopbouw

'De staat van Oosterhout 2017'

In 2017 hebben we ons over de vraag gebogen wat Oosterhout typisch Oosterhout maakt en welke ontwikkelingen in het verleden daartoe hebben geleid. In het document wat daaruit is voortgevloeid, 'De staat van Oosterhout', staat omschreven welke ontwikkelingen van invloed zijn geweest op het onderwerp 'wonen in Oosterhout'. Zo kunnen we daarin lezen dat de industrie in Oosterhout na de Tweede Wereldoorlog sterk gegroeid is. Deze industrie bracht werkgelegenheid met zich mee en om deze gezinnen te huisvesten, zijn grote uitbreidingswijken gebouwd en is geïnvesteerd in voorzieningen. Oosterhout is toen in korte tijd sterk gegroeid. Ook het centrum werd op de groei aangepast. Door rigoureuze herstructurering werd het winkelgebied fors vergroot. Veel karakteristieke gebouwen en structuren verdwenen. Daarnaast werd er flink geïnvesteerd in infrastructuur om het (auto)verkeer in goede banen te leiden.

Eind jaren 90 kwam er een omslag in het denken over de ontwikkeling van de gemeente. Vanuit de gedachte 'de groei voorbij' kwam er aandacht voor de compacte stad en herstructurering van het bestaande. De woningbouwplannen voor de uitbreidingswijk Vrachelen gingen wel door, maar in een minder hoog tempo dan aanvankelijk voorzien. Binnen de gedachte van de compacte stad was er nog wel ruimte voor sterke voorzieningen. Zo werd in augustus 2015 onder de stralende zon het vernieuwde recreatieoord 'De Warande' geopend en later dat jaar opende het vernieuwde 'Theater de Bussel' haar deuren. Maar bepaalde voorzieningen als een jongerencentrum, Middelbaar Beroeps Onderwijs of een bioscoop overleefden of kwamen er niet.

Inzichten in 2018

In 2018 hebben we ons de vraag gesteld wat onze ambitie is ten aanzien van groei van de gemeente en daaruit voortvloeiend het woningbouwprogramma van de gemeente. Daarbij was een aantal ontwikkelingen relevant. In heel Nederland zagen we op dat moment dat het aantal huishoudens steeg. Enerzijds kwam dit door toename van de bevolking en anderzijds door het kleiner worden van huishoudens. Er was meer dan voorheen sprake van 1- en 2-persoonshuishoudens. In sommige gevallen gaat het daarbij om deelgezinswoningen, waarbij parttime sprake is van een groter huishouden. De verwachting was dat deze trend zich door zou zetten en dat maakte dat alleen al op basis van demografische ontwikkelingen en gezinsverdunding er behoefte was aan de realisatie van nieuwe woningen.

Maar er was nog een andere reden om nieuwe woningen te realiseren. Uit 'De staat van Oosterhout' bleek de kwaliteit en kwantiteit van het voorzieningenaanbod een vaak genoemde sterke eigenschap van Oosterhout. Ook lasen we in 'De staat van Oosterhout' dat Oosterhout door haar gunstige ligging een aantrekkelijke vestigingsstad is voor bedrijven. Deze twee kenmerken van Oosterhout wilden we behouden en versterken. Tegelijkertijd zagen we dat de bevolking van Oosterhout vergrijsde. Het aandeel ouderen in de gemeente was in 2018 iets hoger dan gemiddeld in Nederland. Geconcludeerd werd dat het om draagvlak voor voorzieningen te behouden en om de beroepsbevolking op peil te houden belangrijk was om niet alleen te bouwen voor demografische ontwikkelingen en voor huishoudingsverduunning, maar ook voor het behouden en aantrekken van jongeren en (jonge) gezinnen. Kortom, er moest gebouwd worden voor een toekomstbestendig en vitaal Oosterhout!

Opdracht voor 2030

Om Oosterhout toekomstbestendig te maken moesten we dus enerzijds voorzien in de woonbehoefte die ontstond naar aanleiding van demografische ontwikkelingen en gezinsverduunning en anderzijds door actief in te zetten op het behouden en aantrekken van jongeren en gezinnen. De vraag die wij ons toen stelde was: Hoe maken wij Oosterhout voor jongeren en gezinnen onweerstaanbaar? Het antwoord op die vraag lag wat ons betreft in het behouden en versterken van de prachtige kwaliteiten die in de zoektocht naar 'Het DNA van Oosterhout' aan de gemeente zijn toebedeeld, namelijk; een compleet voorzieningenaanbod, de nabijheid van Breda, een groene woonomgeving, een diversiteit aan buurten, een goede bereikbaarheid, betaalbare woningen en een kleinschalig karakter. In aanvulling op het versterken van de bestaande kwaliteiten, is in 2018 ook de ambitie uitgesproken om de stad te verduurzamen en de internationale klimaatdoelstellingen te realiseren.

2030; onweerstaanbaar Oosterhout

De groene compacte stad

Een groene en ruime leefomgeving in de nabijheid van voorzieningen, dat is wat Oosterhout in 2030 kenmerkt. De gemeente heeft de afgelopen jaren een actief beleid gevoerd om het groen in de stad te versterken en het bestaande groen te koesteren en goed te onderhouden. Dit is niet alleen belangrijk voor het welzijn en welbevinden van bewoners en voor de ruimte voor biodiversiteit, het draagt ook voor een belangrijk deel bij aan de wateropvang die noodzakelijk is gebleken ten aanzien van de toename van het aantal regenbuien en de hoeveelheid water die hierbij valt. Ook voor het tegengaan van hittestress en CO₂ reductie is dit belangrijk. Het waterplein in de stad - wat ook een geweldige speelplek blijkt te zijn - is hier een goed voorbeeld van. Daarnaast zijn inwoners de afgelopen jaren in dit kader met verschillende initiatieven actief gestimuleerd om minder tegels en meer groen in hun tuin aan te brengen.

De prachtige parken die Oosterhout kent bieden ruimte voor ontmoeting en vormen de verbinding tussen het centrum van de stad en het omliggende landschap. Mensen weten zich te gast in het groen, waardoor de parken, het landschap en de aanwezige dieren en insecten zich gezond kunnen ontwikkelen. Inwoners van Oosterhout voelen zich mede verantwoordelijk voor het groen. Bewonersinitiatieven op het gebied van urban farming hebben op verschillende plekken in de stad ruimte gekregen.

Ten aanzien van het buitengebied is ingezet op behoud en versterking van de belevingskwaliteit. Landschapspark De Open Linie is een robuuste groenbuffer tussen Breda en Oosterhout waarbinnen landbouw en recreatie voldoende ruimte krijgen. Het landschap

aan de oostkant van Oosterhout is deels getransformeerd tot een afwisselend kleinschalig landschap met bosjes, weilanden, akkers en solitaire bomen, houtwallen en zandpaden.

De ecologische verbindingzone in de Contreie is gerealiseerd en ook de landschapzone op de grens met Dongen is een feit. Het beekdal ten zuiden van Dorst met daarin een mooie fietsroute geeft niet alleen extra mogelijkheden voor recreatie, maar heeft ook een belangrijke rol in waterretentie. Bij ontwikkelingen op locaties direct aan het Markkanaal of het Wilhelminakanaal zijn de kansen gepakt om de ecologie te versterken en zo ook een impuls te geven aan de leefomgeving.

Woningbouw en inbreiding

In 2018 is met zorg gekeken naar (potentiele) woningbouwlocaties en initiatieven. Er waren op dat moment ongeveer veertig mogelijke locaties met een potentie van in totaal 2.700 woningen. Daarbij zijn strenge eisen gesteld ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid, leefbaarheid en klimaatadaptatie. Geconcludeerd is dat de woningbehoefte die bestond vanuit 'Toekomstbestendig Oosterhout' zowel in aantal als kwaliteit voldoende binnenstedelijk gerealiseerd kon worden, waardoor er op dat moment geen noodzaak was om de discussie over uitbreidingslocaties te voeren. De visie Oosterhout Oost uit 2009 is dan ook niet uitgevoerd. In de periode 2022-2026 is deze discussie wel opnieuw gevoerd. Vastgesteld is toen om de woningbouwopgave opnieuw te bekijken als die aan de orde is en dat er op voorhand niets wordt uitgesloten. We kijken per locatie en per ontwikkeling naar de (on)mogelijkheden en nemen het buitengebied en de kwaliteit van het landschap hierin mee.

Een deel van het nieuwe woningaanbod is gerealiseerd door de transformatie van leeggekomen panden zoals kerken, winkels en kantoren, zoals de transformatie van het oude Rabobank kantoor. Op het terrein rondom het vernieuwde Amphia ziekenhuis is naast de gerealiseerde woningbouw ook een zorgbestemming gebleven. De woonmilieus onderscheiden zich. Zo wordt er op het oude Galvanitas terrein gewoond door mensen in een creatief-culturele setting. Vooral veel jongeren bleken geïnteresseerd. Op de locatie van en rondom de oude Praxis bij het kanaal zijn appartementen gerealiseerd voor kleinere huishoudens. De woningen in de Zwaaihoek en de Wilhelminahaven staan er al geruime tijd en bieden plaats aan gezinnen en kleinere huishoudens. Een deel van Arendshof 1 en 2 zijn samen met de oude locaties van de Rabobank en de ABN/Amrobank herontworpen tot een binnenstedelijke omgeving voor wonen voor diverse doelgroepen en bijzondere detailhandel. In Den Hout en Oosteind zijn de voetbalverenigingen verplaatst naar een nieuwe locatie en zijn er nieuwe woningen gekomen op de oude locaties. Ook op het Slotjesveld heeft een ontwikkeling plaatsgevonden. De locatie is herontwikkeld en heeft meerdere functies gekregen. Een nieuwe stedenbouwkundige visie heeft hier een impuls aan gegeven. Rondom Dorst is de locatie van de varkensmesterij Lavi veranderd in een klein buurtschapje en in Dorst-Oost is een ruim opgezette kleinschalige wijk gekomen met ongeveer honderd woningen. Ook in het hart van Dommelbergen zijn bij de vernieuwing van Arkendonk nieuwe woningen gebouwd, waarbij ook een verbeterslag in de wijk zelf is gemaakt. Ook bij de voormalige locatie van garage Wahl zijn woningen gerealiseerd. Her en der zijn in het buitengebied als gevolg van de verkleining van de agrarische sector kleine buurtschapjes in een groene omgeving ontstaan zonder geweld te doen aan het open landschap. Nieuwe combinaties van bedrijvigheid, wonen en toerisme hebben een plaats gevonden te midden van de agrarische bebouwing.

Bij alle ontwikkelingen is uitgegaan van op de toekomst gerichte, duurzame en flexibel in te richten woningen en van het mogelijk maken van alternatieve woonvormen. Woningen gaan uit van het beginsel dat een zo breed mogelijke doelgroep erin kan wonen en bevatten ook domotica voorzieningen om het ouderen gemakkelijker te maken in hun sociale woonomgeving oud te worden. Op enkele nieuwe woningbouwlocaties wordt gewoond via het principe 'structureel tijdelijk wonen'. Dit houdt in dat de wooneenheden door diverse doelgroepen worden bewoond die om wat voor reden dan ook behoefte hebben aan een tijdelijke woonruimte.

Bij nieuwe (her)ontwikkelingen met name voor ouderen doelgroepen is ingezet op 'zorg dichtbij', onder andere in de vorm van ruimte voor mantelzorg en generatiewoningen en vestiging nabij eerstelijns zorg. Woningen die vrij zijn gekomen nadat ouderen verhuisd zijn naar kleinere woningen, zijn betrokken door (jonge) gezinnen.

Oh oh Oosterhout

Ook een goed voorbeeld is de transformatie van enkele losstaande winkelpanden in het centrum. Deze locaties zijn vooral voor jongeren zeer aantrekkelijk gebleken en hebben de oorspronkelijke straten in binnenstad verlevendigd. Deze woningen zijn gelegen in een centrum dat zich heeft ontwikkeld tot een compacte winkelkern met daarnaast een breed aanbod aan horeca en mooie evenementen. Een enkel leeg winkelpand heeft ruimte geboden aan nieuwe initiatieven op het gebied van leisure, kunst, cultuur en innovatieve winkelconcepten. Vanuit het centrum van Oosterhout zijn zowel Breda als Tilburg via een aangepaste fietsverbinding als met het openbaar vervoer goed te bereiken. Ook de bedrijven(terreinen) zijn vanuit het Oosterhoutse centrum goed te bereiken .

Dé ingreep die een nostalgische verbinding maakt met het verleden en tussen Oosterhout-Noord en Oosterhout-Zuid, is de herintroductie van de zelfrijdende elektrische tram. Het is hiermee aantrekkelijk geworden voor inwoners om niet meer met de auto naar het centrum te komen. De tram heeft een halte op de Heuvel en de Markt en opstapmogelijkheden in Oosterheide en Dommelbergen.

De vertrouwde stad

Het cultureel erfgoed vormt een belangrijke pijler van de Oosterhoutse identiteit en staat tevens aan de basis van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Bewoners voelen zich meer thuis in een stad met 'eigen' historische gebouwen, pleinen en straten en waar de eeuwenoude geschiedenis zichtbaar en beleefbaar is, dan in een stad waar anonieme woonbuurten en winkelstraten het beeld bepalen. Uit onderzoek blijkt tevens dat potentiële huizenkopers, dagjestoeristen en winkelpubliek een meerwaarde zien in gebieden met een duidelijke eigen (cultuurhistorische) identiteit. Bij nieuwe ontwikkelingen en transformaties is daarom, naast ruimte voor groen, sterk ingezet op behoud van identiteit en cultuurhistorische waarde. Moderne ontwikkelingen worden ingebed in oude, waardevolle, structuren. Ook het industrieel erfgoed dat onze stad rijk is wordt gekoesterd. Oosterhout is geworden wat het is als gevolg van de industrialisatie. Vrijkomende waardevolle gebouwen zijn herbestemd tot bijzondere woon-werk-leisure locaties.

De Heilige Driehoek, drie kloosters aan de oostzijde van de stad, zijn kenmerkend voor Oosterhout. In 2030 hebben alle drie kloostergemeenschappen nieuwe manieren gevonden om het spiritueel en financieel behoud van de complexen te waarborgen. Het toevoegen van elementen als een bibliotheek, muziekcentrum, en de mogelijkheden voor jongeren om hier te verblijven, heeft hen geen windeieren gelegd. Catharinadal is verder uitgegroeid tot een uniek wijncentrum in Nederland, de Onze Lieve Vrouwe abdij heeft naam gemaakt in de stadslandbouw en de sint Paulusabdij heeft zich verder ontwikkeld als een bezinningsoord waar het fijn vertoeven blijkt.

De kerkdorpen hebben hun oorspronkelijke identiteit weten te behouden. Met name de twee kleinere kerkdopen Den Hout (brinkdorp) en Oosteind (lintdorp). Dorst heeft meer uitbreiding gekend.

In verouderde buurten in met name Dommelbergen, Strijen-West en Oosterheide is fors geïnvesteerd om ze aantrekkelijker te maken voor oude en nieuwe bewoners. De kwaliteit van de openbare ruimte is verhoogd, nieuwe functies zijn toegevoegd en oudere functies zijn

gerevitaliseerd. Het winkelcentrum Arkendonk heeft een impuls gehad. Zeker in combinatie met de herontwikkeling van het voormalige zwembad is het winkelcentrum aangepast en zijn nieuwe woningen gerealiseerd. Het winkelcentrum Zuiderhout heeft weinig aanpassingen nodig gehad om haar huidige en sterke functie te behouden

De bereikbare stad

Naast aantrekkelijke woningen en een aantrekkelijke woonomgeving is een goede bereikbaarheid een belangrijke voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Ook voor de bedrijvigheid in Oosterhout is bereikbaarheid van vitaal belang.

Juist door een compacte stad te blijven, is er voldoende draagvlak voor openbaar vervoer en beschikt Oosterhout in 2030 nog steeds over een goed openbaar systeem bestaande uit HOV lijnen richting Breda én Tilburg, aangevuld door een buurtbussysteem dat onder andere de kerkdorpen ontsluit. Hierdoor en door de gerealiseerde snelfietsroutes zijn de MBO en HBO opleidingen in Breda en Tilburg goed bereikbaar. De reis naar Utrecht daarentegen duurt nog lang al is er wel zicht op een lightrail-verbinding tussen Breda en Utrecht. Om het vervoer over water te stimuleren is een proef gestart met een watertaxi naar Breda en Tilburg. Deze bleek erg succesvol. Daarnaast is ook het gebruik van deelauto's gestimuleerd waaronder ook een aantal zelfrijdende auto's.

De HOV verbinding en snelfietsroute richting Breda is niet alleen voor jongeren van belang. Veel mensen die in Oosterhout wonen, werken elders. Via Breda heeft Oosterhout zijn aansluiting op het spoorweginet en zijn ook grotere gemeente buiten de regio goed bereikbaar. Het openbaar vervoer richting bedrijventerreinen is inmiddels geen issue meer. Sinds een aantal jaar rijden er collectieve bedrijfsbusjes met chauffeurs van GO! De gemeente heeft meegeholpen dit systeem op te zetten; het bedrijfsleven zorgt nu voor de continuïteit. Mobiliteit van en voor ouderen is inmiddels gemeengoed. Er is een nieuwe vorm van dienstverlening ontstaan waarbij inwoners op leeftijd met een eigen auto vervoer aanbieden aan leeftijdsgenoten zonder eigen vervoer. Ook sociaal gezien is dat een succes gebleken!

Omdat lang niet iedereen van het (H)OV of de fiets gebruik kan maken, blijft ook een goede externe bereikbaarheid per auto van belang. Het knooppunt Hooipolder is grotendeels omgebouwd en files op de A59 komen veel minder vaak voor. Op de A27 tussen Hooipolder en St. Annabosch daarentegen is het aanschuiven nadat de aangrenzende delen snelweg op de A27 en de A58 verbreed zijn naar drie rijstroken. Ook in Den Haag begint men nu in te zien dat het niet handig was om de flessenhals bij Oosterhout niet aan te pakken.

De keuze om in de stad uit te breiden betekende een zwaardere belasting van het wegennet. Met name op de centrumtangente zou de vertraging in de spits daardoor oplopen. Met in het achterhoofd de ontwikkelingen ten aanzien van mobiliteit en openbaar vervoer is gekozen om de knelpunten aan te pakken. Het mobiliteitsplan uit 2018 is voortvarend uitgevoerd. Dat betekende met name aanpassing en uitbreiding van de infrastructuur aan de westkant van de stad in samenhang met de groei van de stad. Aan de oostzijde van de stad zijn met de aanleg van nieuwe N629 de files verdwenen. Ook is het bedrijventerrein Weststad goed bereikbaar door de nieuwe Bromptol. De ambitie om de bereikbaarheid te verbeteren is uitgekomen.

2030; op weg naar een duurzaam en energieneutraal Oosterhout

Duurzame energie

Sinds 2018 is meer en meer het bewustzijn gekomen dat Oosterhout op het gebied van duurzaamheid meters moest gaan maken. De energietransitie zoals afgesproken in het klimaatakkoord van Parijs moest ook in Oosterhout zijn beslag gaan krijgen. Nut en noodzaak werden door een ieder gezien.

Voor 2030 was de doelstelling 40% CO₂-reductie en 27% duurzame energiegebruik. We hebben dit voor het overgrote deel weten te bereiken door het plaatsen van 10 windturbines in de Oranjepolder en 5 windturbines op Vijf Eiken. Ook zijn er meerdere hectares aan zonnenvelden gelegd op de daken van bedrijven in Oosterhout. Op dit moment wordt gewerkt aan de totstandkoming van nog vijf windturbines op een bedrijventerrein. Bij alle projecten die zijn gerealiseerd hebben we het concept 'sociale wind' toegepast. Alle inwoners van Oosterhout hebben hiermee de kans gekregen zelf ook te investeren in groene energie. Dit hebben onze inwoners in grote getalen gedaan. Zonneweides in het landelijk gebied zijn er (nog) niet gekomen. Afgesproken is om zonneweides als laatste optie te gebruiken, nadat al het beschikbare dakoppervlak is benut.

Sinds 2019 is geen enkele nieuwbouwwoning meer aangesloten op het gasnetwerk. De woningen zijn daarnaast gebouwd volgens het nul op de meter concept of all electric, onder andere door middel van zonnepanelen. Ook zijn diverse buurten inmiddels aangesloten op het warmtenet van de voormalig Amercentrale, welke enkel op een duurzame manier wordt gevuld. De inzet vanuit de gemeente om decentrale opwekking te realiseren waar dat mogelijk is blijkt succesvol.

Voor elk bedrijventerrein is een plan de campagne opgezet om te verduurzamen zodat in 2040 alle bedrijfsterreinen energieneutraal zijn. Alle bedrijven voldoen nu aan alle wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid. We zijn er nog niet maar het is een uitstekend begin.

Voor de bestaande bouw bleek de opgave een stuk groter dan gedacht. Voor elke wijk is, in samenspraak met bewoners, Oosterhout Nieuwe Energie en diverse andere partners, een plan opgesteld om de woningen van het gas af te krijgen en op een alternatieve, duurzame manier te verwarmen. Er is stevig ingezet op energiebesparing en op bewustwording van onze inwoners aangaande hun eigen energiegebruik. Over het algemeen hebben de meeste inwoners de noodzaak ingezien om te veranderen. Niet alleen hun gedrag maar ook hun woning.

Door de aanwezigheid van de sluizen is ter plaatse van Oosterhout een verschil in waterstanden aanwezig van ca. 4,5 meter. Het opwekken van stroom door een waterkrachtcentrale is daardoor een realistische kans. Dit in combinatie met het omvormen van de "oude" afwateringstak van het Wilhelminakanaal tot een parkachtige omgeving kan een grote bijdrage leveren aan de duurzaamheidsopgave of de klimaatadaptatie.

Klimaatadaptatie

Ten aanzien van de openbare ruimte is ontstonden in 2030 het credo. Geparkeerde auto's vragen veel verharding en nemen een hoop ruimte in beslag. Ruimte die ook kan worden

benut voor water en groen. Door initiatieven op het gebied van autodelen te stimuleren en ondersteunen, hoopt de gemeente ruimte vrij te maken. Effecten daarvan zijn in 2030 echter nog niet zichtbaar.

Het waterpeil in het deel van Maas tot de sluis bij de Wilhelminalaan staat onder invloed van de rivier. Aangezien delen van Oosterhout buitendijks liggen kan het voorkomen dat deze bij extreem hoog water onder water komen te staan. In het kader van de dijkversterkingen is de afweging gemaakt dat een waterkerende voorziening bij Geertruidenberg de voorkeur krijgt boven het versterken van alle dijken rond dit kanaaldeel.

Op het Slotjesveld is een waterpartij aangelegd waarmee de laatste schakel van de waterader door de stad is gerealiseerd. Hierdoor heeft iedereen droge voeten bij hevige regenbuien.

Circulaire economie

De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde vernietiging te minimaliseren. Anders dan in het huidige gebruikelijke systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd. Oosterhout moedigt dit systeem aan en dat heeft ertoe geleid dat transformaties en ontwikkelingen bijna geheel tot stand zijn gekomen door het gebruik (en hergebruik) van bestaande grondstoffen. De meeste projecten zijn zelfs geheel circulair gebouwd. Dit bleek een fantastisch visitekaartje voor Oosterhout. Ook bij de inrichting van de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen. Uitgangspunt van het gebruik van producten is de werkelijke levensduur en niet de economische levensduur.

Duurzaamheid en gezondheid

De gemeente voert al een aantal jaar een actief beleid om de overlast (geluid, luchtkwaliteit) van gemotoriseerd verkeer terug te dringen en daarmee een prettige leefomgeving te creëren. Het actief stimuleren van lopen en fietsen maakt daar onderdeel van uit. Het netwerk van fiets- en wandelpaden in de woonomgeving is aanzienlijk uitgebreid. In de directe woonomgeving ligt het primaat bij de fiets en voetganger. Dit geldt ook voor het buitengebied. Dat heeft ertoe geleid dat in 2030 een substantieel deel van de verplaatsingen binnen Oosterhout per (elektrische) fiets plaatsvindt. Dat is niet alleen duurzaam, maar ook gezond.

De gemeente bevordert niet alleen via infrastructurele maatregelen dat er gefietst wordt. Gezamenlijk met partijen uit de binnenstad en de recreatieve sector worden op diverse locaties in de stad gratis leenfietsen aangeboden. Naast een laadstructuur voor elektrische auto's is ook een netwerk van oplaadpunten voor de elektrische fiets opgezet.

Gezamenlijk met het bedrijfsleven heeft de gemeente Oosterhout zich tot doel gesteld om het goederenvervoer te verduurzamen. Bedrijven organiseren gezamenlijk hun transport en producten worden veel meer in Oosterhout zelf verwerkt. De noodzaak om goederen te vervoeren, is daardoor afgenomen. Voor goederen die wel vervoerd moeten worden, wordt veel gebruik gemaakt van het water en spoor. Pilots om het goederenvervoer per spoor te stimuleren zijn succesvol geweest; er rijden in 2030 meerdere goederentreinen per dag. De mogelijkheden van een derde waterterminal, op Everdenberg Oost worden onderzocht.

Werkgroep Wonen

Inhoudsopgave

Inhoud	Pagina
Inleiding 3	
Thema 1 <i>Versillen in de samenleving</i>	4
Thema 2 <i>Duurzaamheid</i> 5	
Thema 3 <i>Samenwerking tussen bewoners en de gemeente</i>	7
Thema 4 <i>Aantrekkelijkheid Oosterhout</i>	8
Thema 5 <i>Mobiliteit en verkeersveiligheid</i>	9
Thema 6 <i>Zorgen om de zorg</i>	10
Thema 7 <i>Digitalisering en de samenleving</i>	11
2030: Toekomstbeeld (Conclusie) 12	

Inleiding

Nadat in september vorig jaar met de feestelijke presentatie van het magazine De staat van OOSTERHOUT de basis werd gelegd voor de nieuwe stadsvisie van onze gemeente, startten kort daarop de drie werkgroepen Werken, Wonen en Leven met de tweede fase van het project.

De werkgroep Leven bestond naast mijzelf uit Charlotte Louwers (directeur van theater De Bussel), Salo Timmersmans (directeur van praktijkschool De Zwaaiikom), Anton van Mansum (bestuurder van Surplus), Piet Ackermans (ondernemer en voorzitter van volleybalvereniging Voko), de drie raadsleden Marleen Hemmer, Willem-Jan van der Zanden, Anton Kamps, wethouder Marian Witte en de ambtelijke ondersteuning Patty de Graaf, Bibi Schuurs, Jelske van de Ven, Marieke Ykema, Sandra den Ridder en Ferdy Naafs.

We hebben ervoor gekozen om aan de hand van de thema's uit De staat van OOSTERHOUT een enquête in Oosterhout uit te zetten. Ruim 800 Oosterhouters reageerden. Boven verwachting! Vervolgens zijn groepjes Oosterhouters in negen actieve bijeenkomsten met elkaar over de belangrijkste uitkomsten uit de enquête in gesprek gegaan. De resultaten zijn gebruikt als input voor de inbreng van de werkgroep Leven aan de stadsvisie. We hebben getracht de rode draden uit de sessies zo te verwoorden dat recht wordt gedaan aan de discussies op al die verschillende plekken in onze mooie gemeente.

Wij hebben beloofd u de resultaten per mail of via de website te presenteren. Uiteindelijk worden de drie verhalen van Wonen, Werken en Leven tot de nieuwe stadvisie gesmeed. De nieuwe Gemeenteraad zal er vermoedelijk na de zomer met elkaar over in gesprek gaan en vaststellen.

Ik wil iedereen nu al bedanken voor hun waardevolle en enthousiaste bijdragen. Ik heb er veel van geleerd en kijk er met plezier op terug.

En nog één nabrander: De sessie met onze jeugd in Mad Hat was wel heel erg leuk!

Paul de Ridder
Gemeentesecretaris Oosterhout

THEMA 1 VERSCHILLEN IN DE SAMENLEVING

Iedere samenleving bestaat uit groepen mensen die op sociaal, cultureel of economisch gebied van elkaar verschillen. Bewoners geven aan dat ze in het dagelijks leven soms geconfronteerd worden met verschillen tussen jong en oud, arm en rijk, mensen met en zonder beperking en mensen met verschillende (culturele) achtergronden. De verwachting is dat de verschillen de komende vijftien jaar zullen toenemen en zichtbaarder zullen worden. En deze constatering vormt een uitdaging. Doordat de focus de afgelopen jaren vooral lag op angst, wantrouwen en de vraag hoe de verschillen te verkleinen, is de kracht die diversiteit met zich mee kan brengen onder druk komen te staan. Dit terwijl bewoners aangeven dat verschillen tussen mensen juist geaccepteerd moeten worden omdat ze nou eenmaal horen bij een samenleving. In plaats van op zoek te gaan naar manieren om de verschillen te verkleinen, moet vooral gezocht worden naar mogelijkheden om gebruik te maken van de verschillende kwaliteiten die mensen hebben. Zowel bewoners als de gemeente spelen een belangrijke rol in het bepalen van de norm als het gaat om omgaan met verschillen in Oosterhout.

Meer begrip door verbinding

Verschillen tussen mensen zorgen vaak voor onbegrip. Inwoners zouden daarom zelf de verbinding met elkaar moeten blijven maken en met elkaar in gesprek moeten gaan om nader tot elkaar te komen. Kennis over elkaars situatie geeft begrip en dat is nodig om met elkaar en naast elkaar te kunnen leven. De gemeente kan hierin faciliteren door het inrichten van inspirerende ontmoetingsplekken in de wijk en door er bijvoorbeeld voor te zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan activiteiten en sport. Ook scholen en sportclubs spelen een belangrijke rol in het omarmen van diversiteit. In de eerste plaats leren kinderen hier dat het niet erg is om anders te zijn en dat het belangrijk is om interesse te tonen in de situatie van anderen. Deze locaties dienen tegelijkertijd als ontmoetingsplaats voor ouders.

Iedereen is dorpsbewoner

In de kerkdorpen heerst vooral het gevoel dat iedereen zich inwoner van het dorp mag voelen. In Den Hout is iedereen Houtenaar. Door het hechte contact dat inwoners hebben en de wil om naar vermogen bij te dragen aan het dorp worden de verschillen overbrugt.

Voor inwoners van Oosteind is het verschil tussen dorp en stad soms voelbaar. Om dat verschil weg te nemen is het belangrijk dat Oosterhout Oosteind blijft ondersteunen en actief blijft betrekken bij ontwikkelingen die het dorp aangaan. Daarnaast speelt het verenigingsleven in Oosteind een belangrijke rol in het contact tussen bewoners. De gemeente kan hier in de toekomst een faciliterende rol in blijven spelen.

In Dorst worden over het algemeen geen extreme verschillen tussen bevolkingsgroepen ervaren, het verschil tussen jong en oud. De basisschool in Dorst heeft een sleutelrol als het gaat om de manier waarop men hier met verschillen omgaat. Doordat kinderen van jongs af aan met elkaar opgroeien leren ze respect te hebben voor hun omgeving en verdraagzaam te zijn naar elkaar. Ook in de toekomst zullen respect en verdraagzaamheid voor Dorst bepalend zijn in de omgang met verschillen.

Er zijn ook zorgen

Inwoners willen samen met de gemeente de schouders zetten onder een samenleving waarin iedereen zich gerespecteerd voelt en uitgenodigd voelt om betrokken te zijn. Dat is een mooi uitgangspunt. Toch zijn er ook zorgen, met name over de jongeren in de wijken. Jongeren bevinden zich in een leeftijd dat het accepteren van het anders zijn erg confronterend kan zijn. Of het nu gaat om uiterlijk, afkomst, opleiding of fysieke beperkingen, het gevoel dat men afgewezen wordt ligt altijd op de loer. Daar komt nog bij dat jongeren een immense druk voelen om aan bepaalde idealen te voldoen. Soms kan zelfs een groot sociaal vangnet met ouders, school en vrienden het gevoel van niet thuishoren dan wegnemen. Daarom is het belangrijk om te blijven investeren in het bereiken van jongeren. Bovendien hebben bewoners en de gemeente een zeer belangrijke voorbeeldfunctie.

THEMA 2 DUURZAAMHEID

Verstandig omgaan met het milieu

Duurzaamheid betekent dat inwoners van nu verstandig omgaan met milieu en energiebronnen, zodat ook de toekomstige generaties in hun behoeften kunnen blijven voorzien. Lokaal niveau is bij uitstek geschikt om concrete projecten op te zetten om een duurzamere omgeving te creëren. Inwoners van Oosterhout hebben over het algemeen veel belangstelling voor duurzaamheid en het milieu. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van Oosterhout Nieuwe Energie, een coöperatie van Oosterhoutse bewoners die zelf duurzame energie willen gebruiken en medebewoners hiertoe willen aanmoedigen.

Voortrekkersrol voor de gemeente

Gemeente en bewoners zijn de komende jaren aan zet om van Oosterhout een duurzame gemeente te maken. Natuurlijk is daarvoor wel de samenwerking met bedrijven, start-ups en het onderwijs nodig. Bewoners moedigen de gemeente aan om de voortrekkersrol te nemen in die samenwerking. In de eerste plaats om op de hoogte te blijven omtrent trends en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Ten tweede is het aan de gemeente om bedrijven te stimuleren om duurzaam te ondernemen. Door goede voorlichting te geven over de mogelijkheden met betrekking tot duurzaamheid kan de gemeente ook bewoners motiveren om bewustere keuzes te maken. Het opstellen van een masterplan voor ieder huishouden kan eraan bijdragen dat bewoners bepaalde duurzame aanpassingen doen in en om hun eigen woning.

Zonnepanelen en circulair bouwen

Volgens bewoners lenen hoogbouw, bedrijfspanden en scholen zich uitstekend voor het plaatsen van zonnepanelen. Bovendien zou de gemeente gezamenlijke inkoop van zonnepanelen en woningisolatie per wijk of straat moeten stimuleren. Bij de renovatie of bouw van woningen moeten de woningcorporatie en de gemeente vaker kijken naar de mogelijkheid om circulair te bouwen. Bij circulair bouwen zijn materialen hernieuwbaar, gerecycled en niet giftig. Door materialen te hergebruiken wordt de hoeveelheid afval die vrijkomt tijdens bouw, renovatie of sloop beperkt. Volgens bewoners zou de gemeente het goede voorbeeld kunnen geven door voor de bouw of renovatie van het gemeentehuis te gaan voor circulair bouwen.

Duurzaamheid in de kerkdorpen

Bedrijven in Oosteind zouden volgens bewoners veel kunnen doen om te verduurzamen. Zou zouden Oosteindse bedrijven gestimuleerd moeten worden om duurzaam te ondernemen. De restwarmte van bedrijven zou gebruikt kunnen worden voor de opwarming van woningen in de omgeving. De gemeente zou moeten investeren in het bevorderen van nieuwe energie en warmtebronnen, zoals aardwarmte.

In Dorst werd daaraan toegevoegd dat de gemeente moet stimuleren dat de industrie vervuilingsrisico's beperkt. Daarnaast moet volgens bewoners goed nagedacht worden over de locatie van bijvoorbeeld windmolens.

In Den Hout werd gesproken over de oprichting van de Houtse Energie Corporatie met als doel om Den Hout energieneutraal te maken. Een ander onderwerp dat in Den Hout werd aangekaart is het probleem van de bijensterfte. Volgens sommige deskundigen raakt de bestuiving van landbouwgewassen zonder bijen verstoort. Het gebrek aan diversiteit in de landbouw wordt door hen gezien als een belangrijke oorzaak van de bijensterfte. Volgens bewoners moet er ruimte komen om andere manieren van landbouw toe te passen en moeten er bloemenranden en bijenvelden aangelegd worden om het aantal bijen terug op peil te brengen.

Duurzame ontwikkeling van de openbare ruimte

Bewoners zouden ook graag een duurzame ontwikkeling van de openbare ruimte zien. Zo moeten de lantaarnpalen voorzien worden van LED-verlichting en moet er meer groen aangelegd worden in de wijken. De eventuele plaatsing van windmolens kan het beste gebeuren in de buitengebieden. Verder moet het autogebruik teruggedrongen worden door het gebruik van elektrisch openbaar vervoer te stimuleren.

THEMA 3 SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTE EN BEWONERS

De onderlinge verhouding tussen de gemeente en inwoners verschuift. De verzorgingsstaat maakt plaats voor een netwerksamenleving, waarbij het steeds meer gaat om het samen mogelijk maken. Daarbij veranderen de rollen en verantwoordelijkheden van zowel de inwoners als van de gemeente. Zo betreft de gemeente inwoners steeds vaker bij de vormgeving van gemeentelijke plannen en beleid en nemen de inwoners vaker zelf het initiatief om maatschappelijke doelen te realiseren.

Gebruikmaken van de kennis en kwaliteit van bewoners

Inwoners willen heel graag goed en tijdig geïnformeerd worden over veranderingen en vroegtijdig betrokken worden bij gemeentelijke plannen en beleid. Er is een grote behoefte aan echte inspraak, zoals bij op handen zijnde veranderingen op het gebied van wegenbouw en mobiliteit. Bewoners willen graag dat de gemeente gebruik maakt van hun kwaliteiten, kennis en vaardigheden. Van de gemeente wordt verwacht dat zij op zoek gaat naar manieren om inwoners op een uitdagende en laagdrempelige manier te betrekken bij besluitvorming. Meningsvormende bijeenkomsten zoals de werksessies, waarbij locaties in de wijk bezocht worden en inwoners bevraagd worden op thema's, lijken een goed middel om dit te realiseren. Andere voorbeelden zijn het oprichten van commissies waarin bewoners deelnemen of de mogelijkheid voor bewoners om zich in te schrijven voor deelname aan projecten.

Communicatie vanuit de gemeente

Voor bewoners is het soms niet duidelijk waar ze moeten beginnen als ze een vraag hebben voor de gemeente. Veel van hen geeft daarom aan behoefte te hebben aan een vast aanspreekpunt in de wijk. Iemand die hen in contact brengt met de juiste personen en op de hoogte houdt van ontwikkelingen op verschillende thema's. In ieder geval is het belangrijk dat er korte lijnen zijn en er regelmatig overleg plaatsvindt tussen gemeente en bewoners(groepen). Daarnaast hechten bewoners veel waarde aan een duidelijke terugkoppeling over waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

Voor Dorst, Den Hout en Oosteind is het belangrijk dat ook de kleine gemeenschap serieus genomen wordt. Het contact tussen dorpsraden of bewonersgroepen en de gemeente is daarbij essentieel. Regelmatig overleg in de dorpen tussen ambtenaren, wethouder en bewoners over relevante projecten kan de samenwerking tussen de gemeente en de kerkdorpen versterken.

Naast betrokkenheid bij besluitvorming is men erg duidelijk over de manier waarop vanuit de gemeente richting bewoners gecommuniceerd moet worden: vriendelijk, laagdrempelig, persoonlijk en positief. Hoewel de meeste inwoners graag alle informatie digitaal ontvangen, blijft er de komende jaren een klein percentage bewoners niet bereikbaar via deze weg. Voor diegenen moeten andere manieren van communicatie beschikbaar blijven.

THEMA 4 AANTREKKELIJKHEID OOSTERHOUT

De grote stad trekt

In heel Nederland zien kleinere gemeenten inwoners wegtrekken naar de grote steden. Ook in Oosterhout oefenen grote steden als Breda en Tilburg een grote aantrekkingskracht uit op inwoners. Vooral jongeren en hoogopgeleiden trekken weg uit Oosterhout. Een belangrijke opgave voor de komende jaren is om te werken aan een positieve beleving van Oosterhout. Oosterhout moet aantrekkelijk zijn om er te komen, te verblijven en te wonen. Hoewel een groot deel van de inwoners langer dan tien jaar in Oosterhout woont, geven vooral jongeren en inwoners van Den Hout, Dorst en Oosteind aan over vijftien jaar waarschijnlijk niet meer in Oosterhout te wonen. Het gebrek aan voorzieningenaanbod (vooral in de dorpen en Dommelbergen) en gebrek aan woningen die aan de woonbehoeften voldoen zijn redenen om te verhuizen. Ook sluiten werk en opleiding niet op elkaar aan, waardoor werkgevers moeilijk aan personeel kunnen komen en bewoners moeite hebben om een baan te vinden die aansluit bij hun opleidingsniveau.

Investeren in de leefomgeving

Voor veel bewoners maakt het dorps karakter van de stad het aantrekkelijk om in Oosterhout te wonen. Het uitbreiden van Oosterhout met meer wijken zien veel bewoners niet zitten. Zij vinden dat in de eerste plaats geïnvesteerd moet worden in de kwaliteit van de leefomgeving in plaats van in de kwantiteit. In plaats van te bouwen zou de gemeente in de toekomst meer moeten investeren in het uitbreiden van de groenvoorzieningen en het mooi, leuk en aantrekkelijk maken van de openbare ruimte. Oosterhout zou zichzelf op die manier moeten profileren als de *green hotspot* van de regio. De versterking een halt toeroepen is ook voor Den Hout een belangrijk punt. Voor het behoud van het dorps karakter moet er ruimte blijven tussen Oosterhout stad en de omliggende dorpen. Den Hout moet geen wijk worden. Inwoners van Oosteind vinden het voor de komende jaren belangrijk dat er meer wordt geïnvesteerd in recreatie (fietsen en wandelen) en goede sportaccommodaties.

Investeren in diversiteit van het woningaanbod

De afgelopen jaren heeft Oosterhout zich gemanifesteerd als familiestad. Tegenwoordig is er een groeiende behoefte aan woningen voor eenpersoonshuishoudens, starters en ouderen die langer zelfstandig blijven wonen. Daarom zou de diversiteit van het woningaanbod binnen bestaande wijken vergroot moeten worden. In Oosteind en Dorst is er behoefte aan betaalbare starterswoningen en gemoderniseerde seniorenwoningen en Den Hout zou graag meer sociale woningbouw erbij hebben.

Voorzieningen in de wijk

Bewoners zijn erg kritisch over het aanbod aan voorzieningen in de wijken. In sommige bestaande wijken ervaren bewoners een gebrek aan voorzieningen. In nieuwbouwwijk de Contreie is er veel vraag naar een eigen winkelgebied, zoals winkelcentrum Arkendonk in Dommelbergen en winkelcentrum Zuiderhout in Oosterheide. In Vrachelen is er behoefte aan een zorgloket.

Bij de aanleg van nieuwe wijken moet rekening gehouden worden met het aanbod aan voorzieningen. Bewoners zien in ieder geval de aanwezigheid van een basisschool en sportmogelijkheden als belangrijke voorzieningen die nieuwe bewoners aantrekken. Verder maken bewoners zich zorgen over het dalende winkelaanbod in het centrum. Een gevarieerd winkelaanbod met aantrekkelijk onderscheidende winkels zien inwoners als een meerwaarde.

Uitgaan en evenementen

Men zou graag meer cultuur en uitgaansmogelijkheden zien voor zowel jongeren onder de achttien jaar als de leeftijdsgroepen erboven. Daaronder valt ook het uitbreiden van het aantal evenementen in de binnenstad. In Oosteind zou men graag meer activiteiten in het Oostquartier laten plaatsvinden. Cultuur en gezelligheid moet gestimuleerd worden en er is behoefte aan meer sfeer in de binnenstad.

THEMA 5 MOBILITEIT EN VERKEERSVEILIGHEID

Toegankelijkheid en bereikbaarheid

De toegankelijkheid en bereikbaarheid van Oosterhout is een belangrijk thema voor inwoners. Zo wordt parkeren in het centrum als duur en onpraktisch ervaren. Een veel besproken oplossing is het realiseren van een ruime P+R parkeergelegenheid aan de rand van de stad om de parkeerdruk van het stadscentrum te verminderen. Men kan na het parkeren met de bus naar het centrum reizen. Van daaruit zou het mogelijk moeten zijn om vanaf het busstation met een ov-fiets de weg te vervolgen door de stad. Een andere oplossing voor het parkeerprobleem dat Oosterhouters ervaren is het parkeren bij kantoren op zaterdag mogelijk maken. Verder is er in heel Oosterhout behoefte aan veilige, brede fietspaden waarbij ook rekening wordt gehouden met het stijgend aantal elektrische fietsen op de weg. Zeker in de Hoogstraat in Oosteind zijn goede fietspaden en voetpaden noodzakelijk voor de veiligheid van weggebruikers. Maar ook in Dorst is een roep om uitbreiding van het fietsennetwerk. Veel jongeren ervaren het als een nadeel dat ze in de avonden en het weekend moeilijk kunnen afreizen naar Breda. Zij zien een nachtbus als een oplossing.

Veilige woonomgeving

Voor Den Hout is het belangrijk dat grote delen van het dorp worden ingericht als 30km-zone en dat de Houtse Heuvel autoluw gemaakt wordt. Het handhaven van bestaande 30km-zones in de overige wijken in Oosterhout wordt door veel bewoners in Oosterhout als noodzakelijk gezien om de veiligheid in de wijken te waarborgen voor met name kinderen en ouderen. Met het groeiend aantal ouderen wordt ook de roep om een meer toegankelijke inrichting van het openbare ruimte luider. Daarbij wordt gedacht aan het egaliseren van stoepen en meer op- en afritten voor rollators en invalidewagens.

Planning en communicatie

Als het gaat over werkzaamheden aan het wegennet in Oosterhout geven bewoners aan graag meer inspraak te hebben. Daarnaast vragen bewoners om werkzaamheden in de toekomst beter op elkaar af te stemmen.

THEMA 6 ZORGEN OM DE ZORG

Toenemende behoefte aan zorg

Oosterhout is nu al sterk vergrijsd en het aantal 65-plussers zal- vooral door de groei van het aandeel 75 plussers- tot 2040 verder toenemen. De behoefte aan zorg groeit daarmee ook. Slechts 1 op de 5 inwoners denkt voldoende mensen te kennen die in de toekomst voor hen kunnen zorgen. Meer dan de helft is bang dat ze in de toekomst niet de zorg zullen krijgen die ze nodig hebben. De zorgen om de zorg zijn dus groot. Op de vraag bij welke thema's inwoners het belangrijk vinden om betrokken te worden bij het maken van plannen en nemen van besluiten staat zorg en ondersteuning bovenaan.

Sinds een aantal jaren nemen inwoners steeds meer zelf de regie over hun eigen situatie. Voor veel mensen is dat een vanzelfsprekendheid, maar dat geldt zeker niet voor iedereen. Vanuit de overheid wordt steeds meer uitgegaan van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners en hun sociale omgeving. Pas als het niet op eigen kracht lukt, wordt professionele hulp ingezet. Meer nog dan in het verleden wordt bij een hulpvraag ingezet op samenwerking en netwerken tussen de sociale omgeving en zorgprofessionals. Daarom is het belangrijk dat de gemeente ervoor zorgt dat partijen elkaar snel kunnen vinden.

Een betrokken omgeving

Als inwoners langer thuis blijven wonen hebben zij veel baat bij de betrokkenheid van medebewoners in hun directe leefomgeving. Zicht op ouderen in de omgeving en als naaste bewoner een helpende hand bieden aan mensen die dat nodig hebben is daarom erg belangrijk. Of, zoals ze in Den Hout zeggen: "een beetje meer Betsie". In sommige gevallen willen bewoners ook zelf het initiatief nemen om projecten te starten om eenzaamheid te voorkomen en ouderen betrokken te laten zijn bij de samenleving en de wijk. De meesten vinden dat hierin ook een rol weggelegd ligt voor jongeren, buurtgroepen en dorpsraden. Het is aan de gemeenten om te zorgen voor goede voorlichting over mogelijkheden op het gebied van zorg, ook wat betreft domotica en technische ontwikkelingen. Om te zorgen dat de informatie ook echt onder bewoners aan de man gebracht wordt, is de samenwerking tussen de gemeente en bewoners(groepen) heel belangrijk.

Goede voorzieningen in de buurt

Naarmate mensen langer thuis blijven wonen wordt het belangrijk dat voorzieningen in de buurt aanwezig zijn en goed bereikbaar zijn. Daarnaast is er behoefte aan kleinschalige woonzorg, de mogelijkheid om de eigen woning aan te passen aan de zorgbehoefte en voldoende woningaanbod voor senioren. Wel vindt men het belangrijk dat jongeren en ouderen in de toekomst door elkaar wonen om de samenredzaamheid te stimuleren. Zorg moet geïntegreerd worden in de wijk. De inzet van een wijkzuster is hiervan een voorbeeld. Verder zien inwoners graag dat het Amphia ziekenhuis open blijft en dat er een hospice komt in Oosterhout, zodat mensen de laatste fase van hun leven in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven.

Ook in de kerkdorpen is het thema van de ouder wordende bevolking een actuele. In Oosteind zal er de komende jaren een groeiende behoefte aan seniorenwoningen zijn. Bewoners maken zich ook zorgen dat voorzieningen niet goed bereikbaar zullen zijn. Deze zorgen zijn er ook in Dorst. Voor bewoners daar is het daarom belangrijk dat de buurtbus in stand gehouden wordt en dat de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten binnen het dorp blijven bestaan.

THEMA 7 DIGITALISERING EN DE SAMENLEVING

Digitalisering is de overgang van informatie op schrift naar een elektronische vorm. Het thema digitalisering werd niet apart behandeld tijdens de werksessies, maar dat digitalisering een groeiende impact gaat hebben op de manier waarop de samenleving zich ontwikkelt is een gegeven. Ook bewoners zijn zich hiervan bewust, zoals hun reacties op de thema's die wel ter sprake kwamen aangaven. Op de mate waarop en het tempo waarin hebben zowel bewoners als de gemeente geringe invloed. Desalniettemin is het belangrijk om de invloed van de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering op de samenleving te erkennen en mee te nemen in het toekomstbeeld.

Nieuwe sociale vraagstukken

Verregaande ontwikkelingen op het gebied van digitalisering stimuleren ook de discussie over verantwoordelijkheden van de gemeente, bedrijven en maatschappelijke instanties. Door de angst voor misbruik van persoonlijke gegevens krijgt privacy veel aandacht in het maatschappelijk debat. Met de toenemende en veranderende vormen van digitalisering worden er naast privacywetgeving andere publieke waarden die ook onder druk komen te staan zichtbaar. Zo werkt internetgebruik onder jongeren cyberpesten in de hand en heeft de toename van online gamen geleid tot nieuwe vraagstukken op het gebied van gedragsbeïnvloeding en verslaving. Een andere keerzijde van toenemende digitalisering is dat mensen minder vaak fysiek tijd met elkaar doorbrengen. Aan de andere kant kan het gebruik van digitale middelen ook bijdragen aan het onderhouden van sociale contacten. Ook krijgt de samenleving op den duur te maken met het verdwijnen van banen in bepaalde sectoren en het ontstaan van nieuwe beroepsvelden. Als samenleving moet je op voorhand nadenken over hoe moet worden omgegaan met de opvang van mensen die zonder werk komen te zitten en de tekorten die zullen ontstaan op nieuwe werkgebieden. Op dit moment leidt het onderwijs kinderen nog steeds niet voldoende op voor een leven waarin digitalisering leidend is. Daarom is het belangrijk dat gemeente, bedrijven en het onderwijs gaan nadenken over nieuwe mechanismen om veranderingen die samenhangen met de toenemende digitalisering goed op te vangen.

Oosterhouters en digitalisering

In de westerse samenleving zijn de meeste mensen inmiddels aangesloten op het digitale netwerk. Voor de huidige generatie opgroeiende kinderen vormen technologische ontwikkelingen en digitalisering een vanzelfsprekend onderdeel van hun dagelijks leven. Voor de meeste mensen geldt nu al dat ze door tijdsdruk behoefte hebben aan gemak en snelheid om werk en het gezinsleven zo efficiënt mogelijk te organiseren. Digitale communicatiemiddelen helpen daarbij. Hoewel er over vijftien jaar geen groot leeftijdsverschil meer zal zijn in gebruik van digitale communicatiemiddelen, is er op dit moment nog steeds een kleine groep die hier geen gebruik van maakt. Een behoorlijk aantal inwoners gaf bovendien bij het invullen van de enquête aan dat ze het moeilijk vinden om met nieuwe technische snufjes om te gaan en het niet fijn vinden dat steeds meer zaken via de computer geregeld worden. Ontwikkelingen op het gebied van digitalisering mogen niet ten koste gaan van de deelname van deze groep inwoners aan de samenleving.

Van consument naar producent

Ook bij betrokkenheid van burgers bij de samenleving speelt digitalisering een belangrijke rol. Niet alleen kunnen bewoners zich door internet makkelijker laten informeren over verschillende onderwerpen, ze voegen ook gemakkelijk informatie toe aan bestaande informatie. Het samen creëren en delen van informatie wordt hierdoor makkelijker. Onderlinge kennisdeling en samenwerking tussen gemeente en bewoners wordt steeds belangrijker nu bewoners steeds meer medezeggenschap hebben over overheidsbeleid en zelf maatschappelijke initiatieven opzetten. Ook kunnen bewoners elkaar beter vinden met behulp van internet. Tegenwoordig kunnen meningen online gedeeld worden met iedereen. Het vinden van gelijkgezinden is hierdoor makkelijker geworden evenals het organiseren van collectieve initiatieven. Hierdoor zouden bewoners en de gemeente in de toekomst via online platforms kunnen samenwerken aan het realiseren van projecten.

2030: HET TOEKOMSTBEELD (CONCLUSIE)

In de afgelopen vijftien jaar heeft Oosterhout een ontwikkeling doorgemaakt waarmee ze een krachtig statement afgeeft. Het is duidelijk geworden waar Oosterhout en haar bewoners voor staan. De conclusie over voorgaande jaren was dat Oosterhout goed op weg was, maar bewoners gaven aan dat het allemaal wel wat spannender mag. Nu is de blik veel meer naar buiten gericht. Oosterhout laat zich inspireren door nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van stadsontwikkeling, duurzaamheid en goede zorg.

Er is een vuist gemaakt tegen het verkleinen van de verschillen. In plaats daarvan hebben gemeente en inwoners en inwoners onderling mogelijkheden gevonden om op een positieve manier gebruik te maken van elkaars kennis en kwaliteiten. Daarmee wordt uitgegaan van de kracht die diversiteit met zich meebrengt. Dat is de norm die we met elkaar hanteren, waaraan ook jongeren een houvast kunnen hebben.

De gemeente en bewoners hebben ervoor gekozen om de krachten te bundelen in plaats van naar elkaar te wijzen. De samenwerking tussen de gemeente en bewoners gebeurt volgens het idee van co-creatie. De gemeente doet een beroep op de kennis en expertise van bewoners bij projecten die betrekking hebben op hun wijk. Hiervoor worden onder andere inspirerende bijeenkomsten georganiseerd. Ook digitalisering speelt hierin een belangrijke rol. Via online platforms kunnen bewoners, bedrijven, onderwijs en gemeente makkelijk samenwerken aan het realiseren van projecten.

De gemeente heeft gehoor gegeven aan de oproep van bewoners om de aanleg van nieuwe wijken te beperken om de dorps uitstraling met stadse allure die zo kenmerkend is voor Oosterhout niet te verliezen. In plaats daarvan heeft Oosterhout zich met de aanleg van groen en behoud van ruimte in het binnenstedelijk gebied neergezet als green hotspot van de regio. Ook op het gebied van duurzaamheid loopt Oosterhout ver voorop. In de samenwerking met bedrijven en het onderwijs zijn veel vernieuwende ideeën ontstaan die bewoners stimuleren om volledig duurzaam te leven. Vanuit die behoefte is het idee ontstaan om ieder huishouden te voorzien van zijn eigen masterplan.

Enkele bestaande wijken hebben een kwalitatieve ontwikkeling doorgemaakt met als resultaat een gevarieerd woningaanbod, winkel- en zorgvoorzieningen om de hoek en voldoende mogelijkheden voor bewoners om samen te komen in de wijk. Ook de binnenstad heeft een transformatie ondergaan met bruisende activiteiten voor alle leeftijdscategorieën en een divers en uitdagend winkelaanbod. De binnenstad is het bedrijvige en levendige middelpunt van de Oosterhoutse samenleving waar cultuur, sfeer en gezelligheid uitnodigen om elkaar te ontmoeten.

Bewoners blijven gemiddeld langer thuis wonen. Veel wordt gedaan vanuit eigen kracht en met hulp vanuit de sociale omgeving. De gemeente houdt bewoners op de hoogte van ontwikkelingen in de zorg en mogelijkheden met betrekking tot domotica.

Ontwikkelingen op het gebied van digitalisering zullen binnen de andere thema's een belangrijk onderwerp zijn. Met de toenemende en veranderende vormen van digitalisering zullen naast privacybescherming ook andere publieke waarden onderwerp van discussie worden. Omdat nog niet iedereen de overstap naar digitale communicatiemiddelen heeft gemaakt, blijven andere vormen van communicatie de komende jaren ook belangrijk.

JONG en hún toekomst in Oosterhout

JONG heeft op een tweetal manieren informatie opgehaald. Eerst via een online enquête en daarna door tafelgesprekken. De doelgroep is middelbare scholieren. Er hebben scholieren meegedaan van alle vijf de middelbare scholen.

De enquête geeft een goede indruk van de mening van jongeren, de vragen zijn trouwens gebaseerd op de vragenlijst die de werkgroep Leven heeft gesteld aan 600 volwassen Oosterhouters.

In 154 ingevulde enquêtes komen de volgende resultaten naar boven:

- Gemiddelde cijfer voor Oosterhout is een 7
- 88% zegt al 10 jaar of langer in Oosterhout te wonen
- 33% zegt: 'Ik ben in mijn dagelijks leven bewust bezig met duurzaam leven'
- 85% zegt: 'Ik ken voldoende mensen aan wie ik hulp kan vragen'
- Ter vergelijking: Bij de volwassenen is dit percentage 50%.
- 70% zegt dagelijks bezig te zijn met technologie en hierin geïnteresseerd te zijn

We vroegen de leerlingen een RANKING te maken. Wat vind jij belangrijk voor Oosterhout?

De top 5:

1. Onderwijs
2. Veiligheid
3. Cultuur, sport en ontspanning
4. Zorg
5. Werk

Denk je dat je over 15 jaar nog in Oosterhout woont? 10% zegt JA, 46% zegt NEE, 44% zegt MISSCHIEN.

De reden van verhuizing? Ik wil graag in een grotere stad wonen (25%), er zijn hier te weinig voorzieningen (29%), ik ga straks buiten Oosterhout studeren (57%).

Waar moet Oosterhout zich de komende jaren op richten? Top 5:

1. Oosterhout aantrekkelijker maken
2. Hulp voor ouderen
3. Verkeer en bereikbaarheid
4. Aandacht voor milieu en klimaat
5. Onderling respect tussen inwoners vergroten

Deze 5 speerpunten werden de vragen tijdens de pizzabijeenkomst:

Hoe kan Oosterhout aantrekkelijk blijven en nog meer aantrekkelijk worden?

Oosterhout is nu erg netjes, er zou meer kunst mogen op straat of tegen saaie gevels. Het groen mag ook wel wat wilder. Ze willen ook graag een bioscoop, maar dan zonder zeikfilms én als meest genoemd is toch wel een uitgaansgelegenheid voor 18-. "Iets waar we elkaar kunnen ontmoeten en het gezellig kunnen hebben."

"Meer Mad Hat vibes" werd ook genoemd: gezellige knusse tentjes waar je naartoe kunt gaan om even te kletsen.

Hoe zorgen we ervoor dat iedereen op een fijne manier oud kan worden in Oosterhout?

Ontmoeten, dat is het centrale woord op deze vraag. Er moeten ontmoetingsplekken blijven en die moeten hipper, zodat jong en oud elkaar ontmoet. Dit kan bijvoorbeeld de kinderboerderij zijn, maar ook de activiteitencentra én de bieb.

Lisa: "Ouderen moeten opgehaald worden door een taxi, hup! Achter de geraniums vandaan en naar de 'jonge' plekken zoals kinderboerderij, activiteitencentrum of bieb. "Waarom komen ze niet een keer bijjarten in onze schoolkantine?" De activiteitencentra zijn niets voor jongeren, dat is echt voor de oudjes in de stad.

Qua wonen zijn de jongeren het er ook over eens: Ouderen moeten rustig kunnen wonen en niet in het drukke centrum. "Er zou gewoon goed openbaar vervoer moeten zijn, dan kunnen ze genieten van hun rust en zijn ze met de bus zo in de stad."

Ook belangrijk vinden ze bekende gezichten voor ouderen, zodat eenzaamheid tegen wordt gegaan.

“Je moet ouderenwoningen tussen gezinswoningen bouwen, zodat je naast je oma kunt wonen.” En dit idee vind de groep ook best een goed idee: Jongeren moeten verplicht stage lopen in een ouderencentrum om respect te krijgen voor elkaar en zo kunnen ze elkaar helpen.

Hoe kunnen we het verkeer van Oosterhout verbeteren?

“Gratis met de bus, het is voor ons nu veel te duur.” Een aantal punten in de stad worden genoemd als gevaarlijk: Het kruispunt Trommelen, het kruispunt Slotlaan-Ridderstraat, maar ook de locatie van het busstation en de Warandelaan. Ook gaat zo’n 17% van de groep 8’ers met de auto naar school. (*Onderzoek JONG voor mobiliteitsplan / januari 2018 / 187 reacties*) Er mogen in de buurten wel meer drempels, dat is geen probleem voor de fietser en de automobilist wordt gedwongen om te remmen: win-win situatie. De jongeren vinden de aftellende verkeerslichten door de hele stad ook een goed idee, het geeft je duidelijkheid over wanneer je kunt gaan fietsen en maakt het wachten minder lang voor je gevoel. Als het regent mogen de fietsers ook wel voorrang krijgen. Een fietssnelroute zien ze ook wel zitten: “Dan ben ik op mijn elektrische fiets zo in Tilburg of Breda als ik straks een baan ga zoeken”.

Hoe zorgen we ervoor dat Oosterhout een duurzamere gemeente wordt?

Alhoewel de jongeren vinden dat de gemeente hier het meeste aan moet doen (48%), moeten inwoners zelf ook wat doen: statiegeld en in de zomer vooral meer fietsen. Mensen moeten bewustzijn krijgen en dat moet geleerd worden op school. Een idee wat de groep wel kan waarderen is de autoloze dag. “Een dag waarop je lekker over de Bovensteweg kunt skaten, dat lijkt me wel wat.” Wat de gemeente dan moet doen? Minder tegels, meer groen, meer prullenbakken en het invoeren van een afvalpolitie. Die afvalpolitie moet ook mensen informeren over het scheiden van afval en het belang daarvan.

Hoe kunnen we het onderlinge respect naar elkaar vergroten?

Praten mét en niet over elkaar, dat is vooral de tendens. Er moeten meer activiteiten komen waarbij culturen mixen, “want nu is alles verdeeld in groepjes”. Het is ook logisch, want buiten school komen ze elkaar niet vaak tegen. Ook binnen school moet er aandacht voor dit onderwerp zijn vinden ze: Les over culturen, geaardheid maar ook over geloof en achtergrond. Meer kennis geeft respect.